

Militaire

Inlichtingendienst

Voorwoord

Voor u ligt het eerste jaarverslag van de Militaire Inlichtingendienst (MID). De huidige tijd vraagt meer openheid van de inlichtingendiensten dan voorheen het geval was. In december 1997 heb ik de Tweede Kamer der Staten-Generaal dan ook toegezegd over 1997 een jaarverslag aan te zullen bieden.

Vanaf de oprichting in 1987 heeft de MID te maken gehad met een ingewikkeld integratieproces, waarbij de Marine Inlichtingendienst, de Landmacht Inlichtingendienst en de Luchtmacht Inlichtingendienst werden opgeheven en samengevoegd tot één Militaire Inlichtingendienst. Daarnaast werden in 1997 de verbindingsinlichtingen-elementen van de krijgsmachtdelen opgenomen in de MID.

In 1998 wordt de organisatie van de MID na een complex integratie- en reorganisatieproces geëvalueerd. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de kwaliteit van de ondersteuning door de MID van de krijgsmacht bij crisisbeheersings- en vredesoperaties.

Hoofdstuk 7 van dit jaarverslag is, conform mijn toezegging aan de Tweede Kamer, gewijd aan het archiefbeheer.

Het beheer van de archieven heeft de afgelopen jaren te wensen overgelaten. Om hierin verbetering aan te brengen, is een aantal maatregelen genomen waarbij ook externe deskundigen zijn betrokken.

De MID levert een belangrijke bijdrage aan de voorbereiding van de politieke besluitvorming, onder andere inzake de opbouw en de inzet van de krijgsmacht. De deelnames aan crisisbeheersingsoperaties, bijvoorbeeld in het voormalige Joegoslavië, vragen om een kwalitatief hoogwaardige inbreng door de MID. Gezien de professionaliteit en toewijding van de medewerkers van de MID ben ik ervan overtuigd dat zij in de toekomst een belangrijke bijdrage aan het functioneren van de krijgsmacht zullen blijven leveren.

DE MINISTER VAN DEFENSIE

dr. ir. J.J.C. Voorhoeve

Inhoudsopgave

Woord vooraf

1. De Militaire Inlichtingendienst (MID)

- 1.1. Algemeen
- 1.2. Wettelijk kader
- 1.3. Politieke en ambtelijke sturing
- 1.4. Parlementaire en publieke controle

2. De Inlichtingentaak van de MID

- 2.1. Algemeen
- 2.2. De Inlichtingentaak van de MID
- 2.3. Uitvoering van de Inlichtingentaak
- 2.4. Organisatie ressort Inlichtingen

3. De Contra-Inlichtingen- en Veiligheidstaak van de MID

- 3.1. Algemeen
- 3.2. De Contra-Inlichtingen- en Veiligheidstaak van de MID
- 3.3. Uitvoering van de Contra-Inlichtingen en Veiligheidstaak
- 3.4. Organisatie ressort Contra-Inlichtingen en Veiligheid

4. Verzoeken in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur

- 4.1. Algemeen
- 4.2. Verruiming inzagerecht
- 4.3. Afhandeling inzageverzoeken

5. Verzamelen van gegevens

- 5.1. Algemeen
- 5.2. Operationele informatieverwerving
- 5.3. Verbindingsinlichtingen

6. Nationale en internationale samenwerking

- 6.1. Algemeen
- 6.2. Samenwerking in nationaal verband
- 6.3. Samenwerking in Koninkrijksverband
- 6.4. Internationale samenwerking

7. MID-archieven

- 7.1. Algemeen
- 7.2. Inspectie Algemene Rijksarchivaris
- 7.3. Plan van aanpak
- 7.4. Verbod vernietiging
- 7.5. Onderzoek vernietiging
- 7.6. Institutioneel onderzoek
- 7.7. Inventarisatie archieven
- 7.8. Werkgroepen
- 7.9. Slot

8. Organisatie, personeel en faciliteiten

- 8.1. Organisatie
- 8.2. Personeel
- 8.3. Financiën
- 8.4. Informatisering en Automatisering
- 8.5. Huisvesting

De Militaire Inlichtingendienst (MID)

1

1.1. Algemeen

Het ministerie van Defensie heeft door de jaren heen verschillende diensten, bureaus en afdelingen gehad voor het inlichtingen- en veiligheidswerk. Al in 1912 werd het "Studiebureau Vreemde Legers" opgericht. Eén van de belangrijkste taken was het verzamelen van inlichtingen over de krijgsmacht en het potentieel van andere mogendheden.

Sinds 1949 wordt samengewerkt met de inlichtingendiensten van de andere NAVO-landen. Het was voor de betrokken lidstaten van essentieel belang om voortdurend betrouwbare informatie te krijgen over de samenstelling, de sterkte, de slagkracht, de wapensystemen en de bewegingen van de troepen van het Warschau-Pact, alsmede over de politieke intenties en het potentieel van die landen. Daarover informatie verwerven was één van de kerntaken van de militaire inlichtingendiensten.

De politieke omwentelingen in Midden- en Oost-Europa en de uitvoering van het verdrag inzake Conventionele Strijdkrachten in Europa (CSE-verdrag, 1990) maakten een einde aan de dreiging van een grootschalige militaire aanval gericht tegen het NAVO-grondgebied. Het gewijzigde wereldbeeld heeft ertoe geleid dat Defensie zich, meer dan in het verleden, richt op crisisbeheersings- en humanitaire operaties.

De inlichtingentaak blijft, ondanks de gewijzigde internationale omstandigheden, hetzelfde. De informatie van de MID dient nog steeds ter ondersteuning van de voorbereiding van de krijgsmacht op haar algemene verdedigingstaak, maar speelt ook een belangrijke rol bij de besluitvorming inzake de inzet van Nederlandse militairen bij crisisbeheersings- en humanitaire operaties. De analyses geven een nauwkeurig beeld van de risico's waarmee Nederlandse militairen te maken krijgen. Uitgezonden militairen moeten zoveel mogelijk

duidelijkheid hebben over wat hen in het operatiegebied te wachten staat. Dat geldt niet alleen voor de zuiver militaire aspecten. Ook gegevens van politieke, culturele en maatschappelijke aard zijn van belang voor een goede uitvoering van de taken.

1.2. Wettelijk kader

1.2.1. Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

De Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) vormt het wettelijk kader voor de taken en de bevoegdheden van de MID. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State oordeelde in een tweetal uitspraken (van Baggum en Valkenier) dat de uit 1987 daterende Wiv op een aantal onderdelen niet in overeenstemming was met het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM). Het kabinet heeft daarom besloten een nieuw wetsvoorstel op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in te dienen bij het Parlement.

Dit wetsvoorstel voorziet onder andere in een aantal nieuwe bevoegdheden voor de MID, waarvan onder bepaalde voorwaarden gebruik kan worden gemaakt: volgen en observeren, het inzetten van natuurlijke personen, het oprichten en inzetten van rechtspersonen, het doorzoeken van besloten plaatsen en gesloten voorwerpen, het openen van brieven en andere geadresseerde zendingen, het binnendringen in en het manipuleren van geautomatiseerde werken, het (gericht) aftappen en het ongedaan maken van versluiering, het ongericht aftappen van niet-kabelgebonden telecommunicatie (interceptie) en het opvragen van verkeersgegevens. Voorts voorziet het wetsvoorstel in de instelling van een Commissie van Toezicht die onder meer toeziet op het rechtmatig handelen van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Daarnaast wordt voorzien in een openbaarheidsregime bij de diensten.

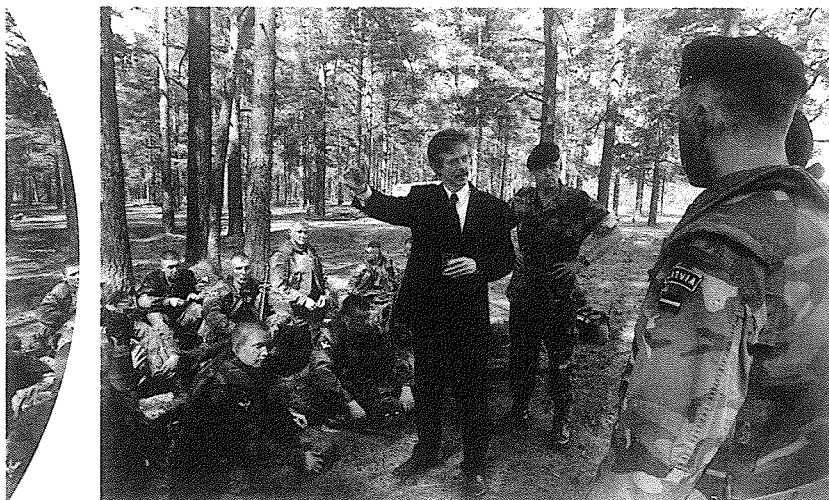
1.2.2. Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo)

De Wet veiligheidsonderzoeken, welke sedert 1 februari 1997 van kracht is, bevat het wettelijk kader voor het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken in de overheids- en de particuliere sector. De MID stelt veiligheidsonderzoeken in naar personen die een vertrouwensfunctie bij Defensie (gaan) vervullen en naar degenen die toegang tot militaire installaties moeten krijgen of daar werkzaamheden moeten uitvoeren.

1.3. Politieke en ambtelijke sturing

De minister van Defensie is verantwoordelijk voor het functioneren van de MID. De minister kan krachtens de Wiv ten aanzien van de organisatie, de werkwijze en het beheer van de MID nadere regels stellen. De minister en het hoofd MID hebben regelmatig overleg over de activiteiten van de MID.

In 1997 is de Ministeriële Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (MICIV) éénmaal bijeen geweest voor overleg over operationele activiteiten. Het MICIV bestaat uit

de minister-president, de ministers van Binnenlandse Zaken, Defensie, Buitenlandse Zaken, Justitie, Economische Zaken en Financiën. Tevens nemen deel de coördinator Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van het ministerie van Algemene Zaken, het hoofd BVD en het hoofd MID.

Het hoofd MID geeft leiding aan de MID en draagt zorg voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de wettelijke taken. Het hoofd MID ressorteert onder de secretaris-generaal (SG). De MID is onderworpen aan de reguliere besturingsinstrumenten binnen Defensie, zoals het Integraal Defensie Plannings Proces (IDPP), het begrotingsproces en het Defensie Materieelkeuze Proces (DMP). De SG en het hoofd MID hebben regelmatig overleg over het functioneren en de activiteiten van de MID. In 1997 is opdracht gegeven tot het evalueren van de integratie en reorganisatie van de MID.

In 1997 is het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland (CVIN) twaalfmaal bijeen geweest. Gesproken is onder andere over internationale politieke ontwikkelingen, bepaalde activiteiten van de diensten, het nieuwe wetsvoorstel Wiv, de samenwerking op het gebied van non-proliferatie, cryptografie en de beveiliging van informatietechnologie. Het CVIN bestaat uit de coördinator Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, de hoofden van de BVD en de MID en vertegenwoordigers van de bewindslieden die deel uitmaken van de MICIV. In 1997 is tweemaal vergaderd in de zogenaamde CVIN-plus samenstelling, dat wil zeggen inclusief de secretarissen -generaal van de betrokken departementen.

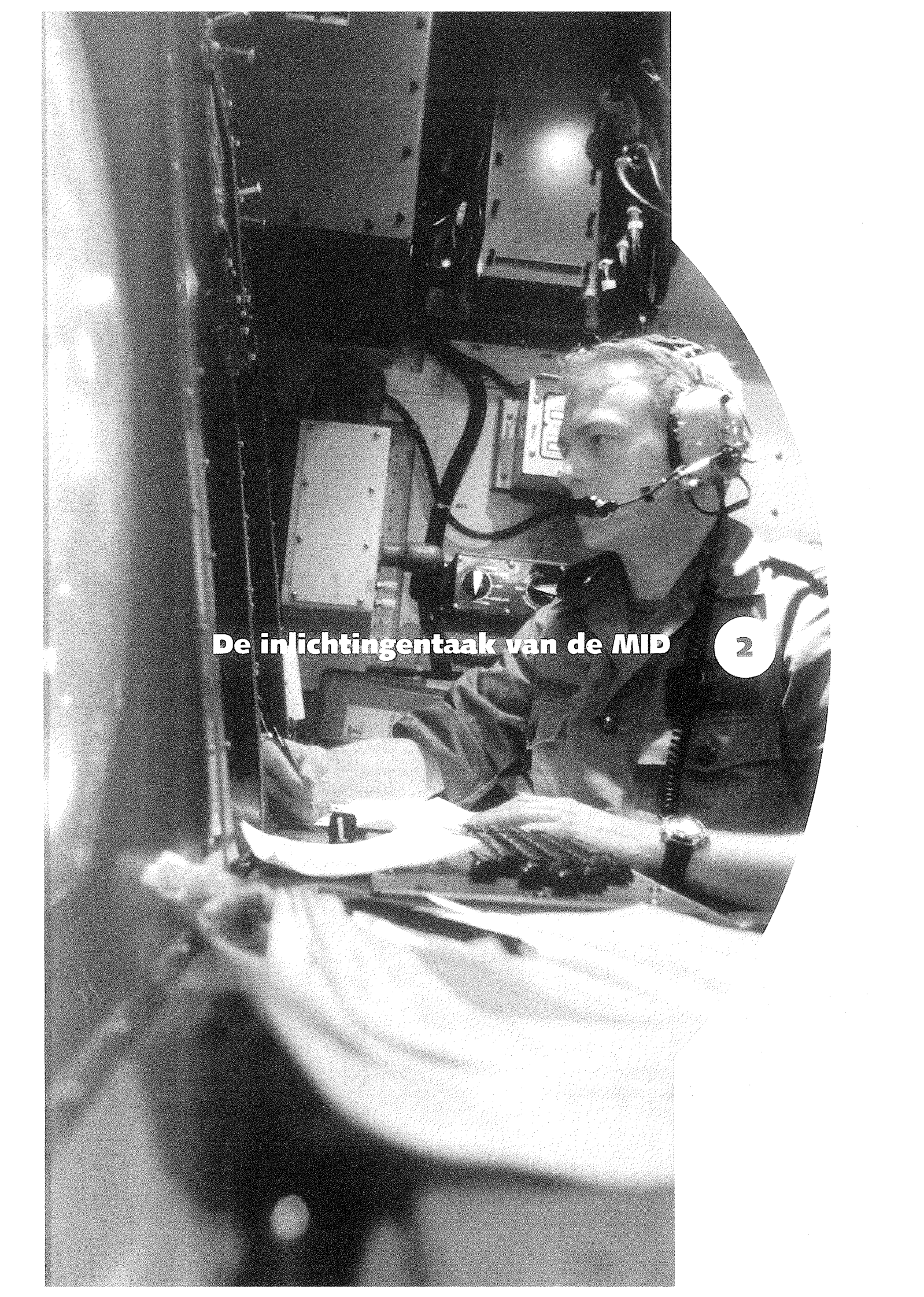
1.4. Parlementaire en publieke controle

De ministers verstrekken aan de Staten-Generaal alle informatie voorzover deze, overeenkomstig artikel 98 van de Grondwet, niet strijdig is met de belangen van de Staat. De Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten speelt een centrale rol bij de controle van de MID. Deze Commissie bestaat uit de fractievoorzitters van de PvdA, het CDA, de VVD en D66.

In 1997 is ook door de Vaste Commissie voor Defensie aandacht besteed aan de MID. Daarbij is gesproken over de staat van de archieven van de MID. In hoofdstuk 7 wordt hier nader op ingegaan.

De minister is in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur verplicht informatie te verstrekken aan de recht- en bewijszoekende burgers. Het is van belang dat burgers zeker kunnen zijn van de bescherming van hun persoonlijke levenssfeer en dat zij zekerheid hebben over de juiste vernietiging van gegevens betreffende hun persoonlijke levenssfeer door de MID. In hoofdstuk 4 wordt daarop ingegaan.

In het kader van de grotere openbaarheid van de MID is in 1997, vooruitlopend op de wettelijke verplichting, besloten tot het opstellen van een jaarverslag.

A black and white photograph of a person, likely a technician or operator, wearing a headset with a microphone. They are seated at a desk or console, writing on a clipboard with a pen. The background shows various pieces of electronic equipment, cables, and a control panel with buttons and switches. The image has a grainy, high-contrast quality.

De inlichtingentaak van de MID

2

2.1. Algemeen

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de inlichtingentaak van de MID in het algemeen alsmede van de thema's waarop de MID zich in 1997 vooral heeft gericht en zich in 1998 zal richten. De inlichtingentaak van de MID is in de Wiv als volgt vastgesteld:

- het verzamelen van gegevens omtrent het potentieel en de strijdkrachten van andere mogendheden, welke nodig zijn voor een juiste opbouw en een doeltreffend gebruik van de krijgsmacht.

2.2. De Inlichtingentaak van de MID

De inlichtingenbehoefte van de krijgsmacht en de daaruit voortvloeiende inlichtingentaak van de MID was voorheen hoofdzakelijk gericht op de klassieke algemene verdedigingstaken van de krijgsmacht in nationaal, Koninkrijks- en bondgenootschappelijk verband. De taakstelling van de krijgsmacht is de afgelopen jaren sterk gewijzigd. De inlichtingenbehoefte is nu vooral gericht op de taken die betrekking hebben op de bevordering van de internationale rechtsorde. Het gaat hier met name om het uitvoeren van crisisbeheersings- en vredesoperaties. De MID moet ten behoeve van een adequate uitvoering van deze operaties inlichtingen inwinnen over de veiligheidssituatie in die landen waar Nederland dergelijke operaties uitvoert. Ten behoeve van een evenwichtige besluitvorming over deelname aan deze operaties en een doeltreffende inzet van de krijgsmacht moet de MID ook reeds inlichtingen kunnen verzamelen, indien de verwachting bestaat dat Nederland wordt gevraagd te gaan deelnemen aan zulke operaties. De primaire belangstellingsgebieden van de MID zijn daarmee vastgesteld.

2.3. Uitvoering van de inlichtingentaak

Het "verzamelen van gegevens", betreft onder andere het evalueren, bewerken en documenteren van (basis-) gegevens, en het produceren en distribueren van, op de

behoeftestellers toegesneden, inlichtingen. Ter ondersteuning van het inlichtingenproductieproces is in 1997 gewerkt aan de intensivering van de relaties met buitenlandse zusterdiensten, alsmede aan de verbetering van de informatievoorziening uit open bronnen.

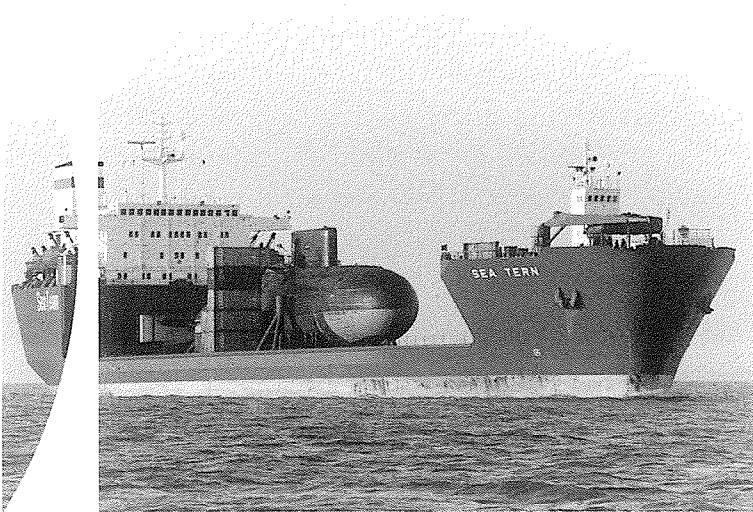
In 1997 is een toenemend deel van de inlichtingenproductiecapaciteit ingezet voor de ondersteuning van crisisbeheersings- en vredesoperaties. De inlichtingenproductie was erop gericht een tijdige en doelgerichte bijdrage te leveren aan zowel de politieke als de militaire en de ambtelijke besluitvorming en planning met betrekking tot de crisisbeheersings- en vredesoperaties waarmee de krijgsmacht in 1997 was of kon worden belast. De MHD heeft in dat kader onder meer risico-analyses opgesteld over Nagorno-Karabach, Moldovia, voormalig-Joegoslavië, Albanië, Cyprus, de Golan Hoogte, Hebron, de Westelijke Sahara, de Golf-regio, Algerije, Ruanda, Burundi, Zaïre, Congo-Brazzaville, Angola, Sierra Leone en Cambodja.

Gezien het belang van de ontwikkelingen in de Russische Federatie voor de stabiliteit en veiligheid in Europa worden deze nauwgezet gevolgd. In 1997 heeft de MHD in zowel nationaal als NAVO-kader een aanzienlijk aantal inlichtingenrapportages terzake opgesteld. Hierin is aandacht besteed aan de actuele politieke en economische ontwikkelingen en hun gevolgen voor de politieke stabiliteit in Rusland en de situatie binnen de Russische krijgsmacht. In dat kader zijn ook analyses opgesteld over het defensie- en veiligheidsbeleid, de defensie-inspanning, de Russische opstelling ten aanzien van de uitbreiding van de NAVO, en de relaties tussen Rusland en de overige staten van het Gemeenschap van Onafhankelijke Staten (GOS).

De voortgang en de kans van slagen van het militaire hervormingsproces in Rusland is het afgelopen jaar een constant thema in de rapportages geweest. Daarbij is voortdurend bezien in hoeverre de militaire onvrede tot politieke onrust en instabiliteit kan leiden.

In 1997 werden de militaire en veiligheidspolitieke ontwikkelingen in Latijns Amerika en het Caribisch gebied nauwgezet gevolgd in verband met de veiligheidssituatie van de overzeese Koninkrijksdelen en de daar aanwezige onderdelen van de Nederlandse krijgsmacht alsmede de persoonlijke veiligheid van Nederlandse onderdanen in het gebied. Ook steun aan de Nederlandse rol bij de bestrijding van de drugshandel in deze regio heeft de nodige aandacht gekregen.

In 1997 rapporteerde de MID over de verspreiding (proliferatie) van nucleaire, biologische en chemische wapens, alsmede van de kennis, grondstoffen en apparatuur om deze wapens te produceren en hun overbrengingsmiddelen. De MID blijft deze ontwikkelingen nauwgezet volgen voor zover deze relevant zijn voor het Nederlandse defensie- en veiligheidsbeleid.

Voorts heeft de MID aandacht besteed aan de analyse van de ontwikkelingen op politiek, economisch, militair en technologisch gebied in verschillende regio's die van invloed kunnen zijn op de taakuitvoering van de krijgsmacht in de nabije en verre toekomst.

2.4. Organisatie Ressort Inlichtingen

De inlichtingentaken worden uitgevoerd door de afdeling Inlichtingen van de MID en de bureaus Inlichtingen van de afdelingen van de MID bij de krijgsmachtdelen, tezamen aangeduid als het ressort Inlichtingen. De afdelingen Verbindingsinlichtingen en Operaties ondersteunen deze activiteit. De

inlichtingentaken op politiek, militair-strategisch, economisch, wetenschappelijk en technologisch gebied zijn de verantwoordelijkheid van de afdeling Inlichtingen van de MID. De inlichtingentaken van tactische, operationele en technische aard worden bij de bureaus Inlichtingen van de afdelingen van de MID bij de krijgsmachtdelen uitgevoerd.

De minister van Defensie heeft de chef Defensiestaf (CDS) belast met de planning, de beleidsadvisering over de militaire aspecten en (het toezicht op) de uitvoering van crisisbeheersings- en vredesoperaties. Hij beschikt daartoe over het Defensie CrisisBeheersings-Centrum (DCBC). Om op een goede wijze aan de inlichtingenbehoefte te voldoen is bij het DCBC een permanent MID-element geplaatst. Dit is een liaison-cel van de MID. Het hoofd van de MID is verantwoordelijk voor de ondersteuning door de MID van

crisisbeheersings- en vredesoperaties met een geplande of daadwerkelijke Nederlandse betrokkenheid. Het zwaartepunt van deze activiteiten lag in 1997 bij ondersteuning van de vredesoperatie in het voormalige Joegoslavië.

De MID heeft een groot aantal briefings en inlichtingenrapporten over de crisis in het voormalige Joegoslavië verzorgd. Over de voortgang van het Dayton-vredesproces is regelmatig gerapporteerd.

**De contra-inlichtingen- en
veiligheidstaak van de MID**

3

3.1. Algemeen

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de contra-inlichtingen- en veiligheidstaak van de MID. Deze taak die betrekking heeft op de handhaving, de bevordering en de bescherming van de veiligheid en de integriteit van de defensie-organisatie, is in de Wiv als volgt vastgesteld:

- a. het verrichten van veiligheidsonderzoeken bij vertrouwensfuncties;
- b. het verzamelen van gegevens die nodig zijn om maatregelen te treffen ter:
 - voorkoming van activiteiten die de veiligheid en de paraatheid van de krijgsmacht kunnen schaden,
 - beveiliging van gegevens over de krijgsmacht die geheim moeten blijven,
 - bevordering van een juist verloop van mobilisatie en concentratie der strijdkrachten.

3.2. De Contra-Inlichtingen- en Veiligheidstaak van de MID

Bij de contra-inlichtingen- en veiligheidstaak gaat het om activiteiten op drie terreinen. Allereerst is dat het veiligheidsonderzoek naar de integriteit van het defensiepersoneel dat is of wordt geplaatst op een vertrouwensfunctie. Dit onderzoek leidt tot een veiligheidsadvies over de aanstelling van personeel of over te nemen maatregelen.

Ten tweede worden gegevens verzameld over personen en organisaties die een risico kunnen vormen voor de veiligheid en de paraatheid van de krijgsmacht. Het gaat dan om de identificatie van potentiële risicofactoren, het vaststellen van het dreigingsniveau en het formuleren van adviezen over passende maatregelen. In dit kader wordt gelet op de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten en terroristische of extremistische politieke groeperingen, die zich richten tegen de defensiebelangen.

In de derde plaats wordt aandacht besteed aan de geheimhouding van gerubriceerde gegevens en de bescherming van vitale onderdelen van de defensie-organisatie. De secretaris-generaal stelt het integrale beleid op dit terrein vast, waaraan de MID een bijdrage levert. De MID assisteert bij de uitvoering ervan en voert inspectie- en controlewerkzaamheden uit.

Daarnaast ontwikkelt de MID regelgeving, initieert onderzoek en oefent controle uit bij bedrijven en organisaties die, al dan niet in internationaal verband, gerubriceerde defensie-opdrachten uitvoeren.

De MID verricht tevens werkzaamheden, op het gebied van de (militaire) veiligheid ten behoeve van de bevelhebbers van de krijgsmachtdelen. De praktische uitvoering van de beveiligingsmaatregelen is overigens geen MID-taak; iedere zelfstandige commandant is verantwoordelijk voor de veiligheid binnen zijn organisatie.

In interdepartementaal verband draagt de MID, onder andere in de Technische Evaluatie-Commissie (TEC) van het Nationaal CoördinatieCentrum (NCC) van het ministerie van

Binnenlandse Zaken, bij aan de formulering van bewakings- en beveiligingsadviezen voor objecten en personen, waarvoor de overheid een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. De bijdrage van de MID is daarbij vooral gericht op defensie-gerelateerde objecten, personen en activiteiten.

3.3. Uitvoering van de contra-inlichtingen- en veiligheidstaak

3.3.1. Ondersteuning bij crisisbeheersings- en vredesoperaties

Bij de inzet van Nederlands defensiepersoneel in internationale crisisbeheersings- en vredesoperaties heeft de MID onder meer een veiligheidsbevorderende taak. In dit kader ging de aandacht in 1997 vooral uit naar de inzet van Nederlandse militairen in het voormalige Joegoslavië. In het crisisgebied worden door buitenlandse inlichtingendiensten activiteiten uitgevoerd. Deze inlichtingenactiviteiten kunnen worden toegeschreven aan de diensten van

de drie etnische groeperingen, alswel aan de diensten van andere landen. Deze diensten maken gebruik van lokaal geworven personeel. Ook werden beïnvloedingsactiviteiten vastgesteld.

Een ander punt van zorg zijn de activiteiten van gewapende, paramilitaire groeperingen in deze regio. Zij kunnen een bedreiging vormen voor de veiligheid van de Nederlandse militairen.

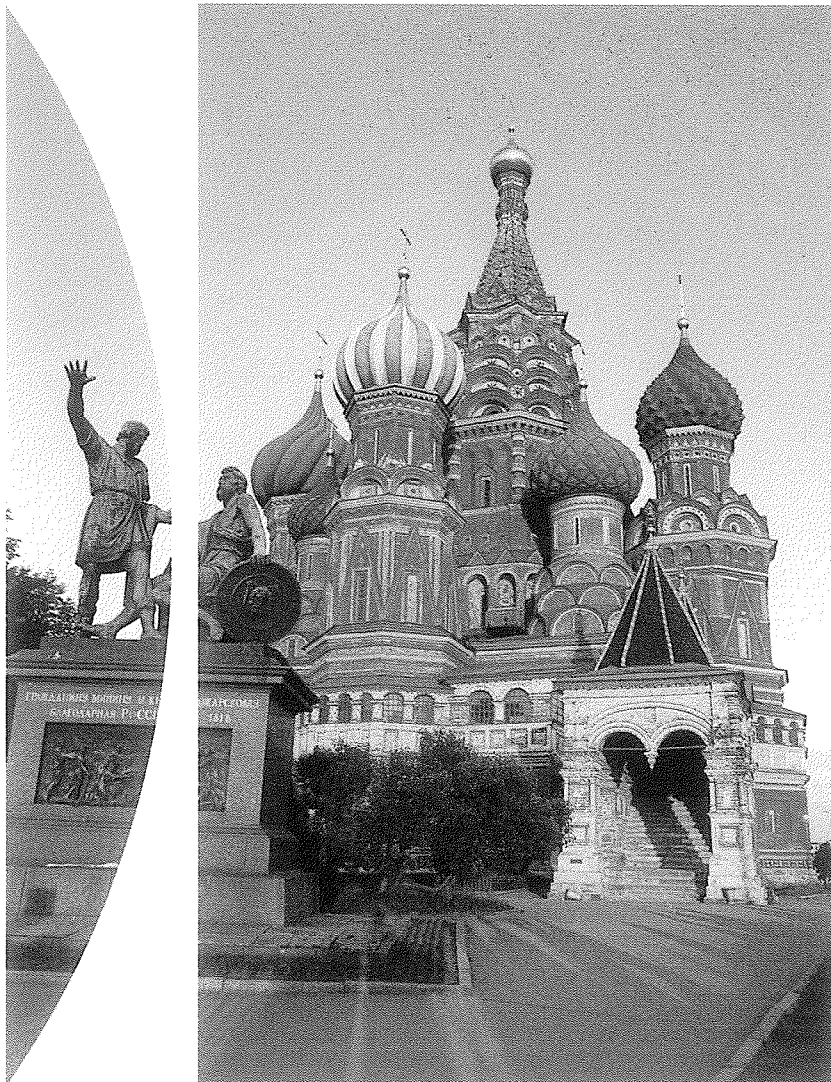
Nieuw uit te zenden personeel werd op de hoogte gebracht van de gevaren en de veiligheidsrisico's in het operatiegebied. Daar ging een preventieve werking vanuit. Rekening houdend met reacties in Nederland op het militaire optreden in het voormalige Joegoslavië

werd, mede op basis van gegevens van zusterdiensten, voortdurend een inschatting gemaakt van de veiligheidssituatie van defensie-onderdelen in Nederland. Hierover werd regelmatig overleg gepleegd tussen de BVD, de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) en de MID.

Andere landen waaraan aandacht werd besteed in het kader van uit te voeren VN-vredesmissies of vanwege mogelijke uitzending van Nederlands defensiepersoneel, waren Angola, Ruanda, Burundi, Zaïre, Algerije, de Westelijke Sahara en Cyprus.

Het defensiepersoneel, dat in 1997 werd uitgezonden in het kader van vredesondersteunende operaties, kreeg voorafgaande aan die uitzending een briefing waarin de specifieke risico's in het beoogde operatiegebied aan de orde kwamen. Speciale aandacht werd hierbij besteed aan de personele en materiële veiligheid en het gedrag en de houding ten opzichte van de lokale bevolking.

In 1997 is al het terugkerend personeel zo spoedig mogelijk na thuiskomst gedebriefd. Het doel van deze debriefing was gegevens te verzamelen over de veiligheidssituatie ter plaatse, zodat kon worden vastgesteld in hoeverre aanvullende maatregelen getroffen moesten worden. Tijdens debriefings kunnen voorvallen worden gemeld, die leiden tot een nader onderzoek. Zo werd in opdracht van de minister een onderzoek uitgevoerd naar vermeende wangedragingen door enkele Nederlandse militairen tijdens de missie in Angola. In 1998 zal ervaring worden opgedaan met debriefingsgesprekken in de inzetgebieden.

3.3.2. Aandachtspunten op Contra-Inlichtingengebied

3.3.2.1. Buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten vormen nog steeds een risico voor Nederland en haar defensiebelangen. In 1997 heeft de MID opnieuw vastgesteld, dat de Russische inlichtingendiensten in Nederland het inlichtingenwerk hebben hervat. In incidentele gevallen werd bij het verzamelen van informatie gebruik gemaakt van heimelijke methodieken. De Russische diensten richten zich, naast het verzamelen van economische, militaire en technologische informatie, vooral op het verwerven van politieke gegevens. Voorzover deze activiteiten zich richten op de krijgsmacht, zullen zij een punt van aandacht blijven voor de MID. Op dit terrein is sprake van een nauwe samenwerking met de BVD.

3.3.2.2. Terrorisme

In beginsel valt terrorismebestrijding in Nederland buiten het takenpakket van de MID. In die gevallen dat een bedreiging van de defensiebelangen in Nederland of het buitenland aan de orde komt, is samengewerkt

met de BVD of de buitenlandse zusterdiensten. In 1997 deden zich enkele bedreigingen voor. Ten behoeve van de BVD voerde de MID in 1997 enige ondersteunende activiteiten uit.

3.3.2.3. Anti-militarisme

In 1997 bleven anti-militaristische acties de aandacht van de MID opeisen. In totaal werden 80 acties geregistreerd (in 1996 waren dat er 97 en in 1995 nog 350). Er was geen sprake van opvallende of nieuwe actievormen. Als vanouds moesten bij knip-, klad- en vernielingsacties vooral hekwerken en banden van militaire voertuigen het ontgelden. Ook waren er enkele lokale bezettingsacties. Een kleine groep anti-militaristen, die al jarenlang betrokken is bij tegen defensie gerichte vernielingsacties, wordt hiervoor

verantwoordelijk gehouden. In 1997 bedroeg de totale schade f 50.000,-. Om de daders te ontmoedigen, wordt getracht de veroorzaakte schade op hen te verhalen. Uit het beperkte aantal demonstraties en de geringe deelname daaraan kan worden afgeleid dat het anti-militarisme een beperkt draagvlak heeft in de samenleving.

3.3.2.4. Rechts-extremisme

In 1997 kwam het tot enkele rechts-extremistische uitingen binnen Defensie. Het ging in de meeste gevallen niet om politiek geïnspireerd optreden, maar om 'macho'-gedrag. Er zijn passende maatregelen getroffen. Op het terrein van rechts-extremisme heeft de MID in 1997 enige activiteiten ontwikkeld voor de BVD.

3.3.3. Informatiebeveiliging

In verband met het sterk toegenomen gebruik van geautomatiseerde hulpmiddelen bij Defensie is een sectie Technische Analyse opgericht. In 1997 zijn de risico's van de toepassing van hoogwaardige informatie- en communicatietechnologie geïnventariseerd. Ook is 'de elektronische snelweg' in beschouwing genomen. Aandachtspunten hierbij zijn, onder andere, de mogelijkheden op het gebied van uitwisseling, vergaring, verspreiding, onthouding of manipulatie van informatie. De informatiebeveiliging zal ook in de toekomst de aandacht blijven vragen.

3.3.4. Veiligheidsonderzoeken

De Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo) voorziet in een procedure voor zowel de aanwijzing van een vertrouwensfunctie als het verrichten van een veiligheidsonderzoek eindigend met het afgeven, het weigeren of het intrekken van een verklaring van geen bezwaar. In 1997 werd aan 43 sollicitanten naar een militaire functie op grond van justitiële antecedenten de verklaring van geen bezwaar geweigerd. Bij sollicitaties naar burgerfuncties is dit geen enkele keer gebeurd. Eén sollicitant diende een bezwaarschrift in tegen de weigering van de verklaring van geen bezwaar. Deze procedure is nog niet afgerond.

De minister van Defensie stelt de vertrouwensfuncties bij het ministerie van Defensie door middel van een aanwijzingsbesluit vast. Elke militaire functie is een vertrouwensfunctie. Ten aanzien van de burgerfuncties geldt dat per functie (of cluster van functies) wordt vastgesteld of het om vertrouwensfuncties gaat. In totaal is bij Defensie circa 80% van het aantal burgerfuncties aangewezen als vertrouwensfunctie.

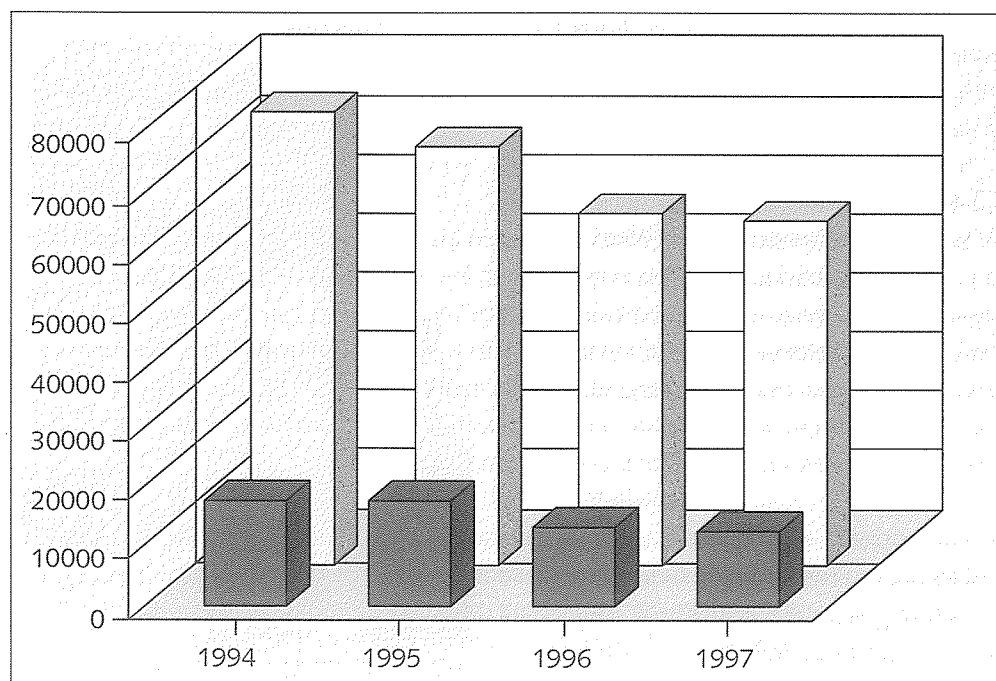
De Wvo, de aandacht voor de ambtelijke integriteit en de herstructurering en de verkleining van de krijgsmacht noodzakelijk tot een herwaardering van de vertrouwensfuncties bij Defensie. Bij de herwaardering van vertrouwensfuncties wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan integriteitsbewaking. Voor de herwaardering van vertrouwensfuncties is een projectgroep ingesteld. De eerste prioriteit van de herwaardering ligt bij de Centrale Organisatie van het ministerie van Defensie en de Koninklijke Marechaussee (KMar). Ook bij de krijgsmacht delen worden dergelijke onderzoeken gedaan. Naar verwachting zijn deze onderzoeken in 1999 afgerond.

Als onderdeel van het veiligheidsonderzoek worden de justitiële antecedenten onderzocht die een reden kunnen zijn om de verklaring van geen bezwaar te weigeren of in te trekken. In 1997 heeft de minister twee beleidsregelingen over de beoordeling van justitiële antecedenten vastgesteld. Het betreft een algemene beleidsregeling voor de krijgsmacht delen, inclusief de Centrale Organisatie, en een aangescherpte versie voor de Koninklijke Marechaussee. Deze aanscherping werd nodig geacht, omdat de Koninklijke Marechaussee werkzaamheden uitvoert in het kader van de Politiewet, de Wiv en een aantal speciale beveiligingstaken. Het is evident dat in dit kader hogere eisen worden gesteld aan de integriteit. Beide regelingen vormen het toetsingskader voor de beantwoording van de vraag in hoeverre bepaalde justitiële antecedenten toelaatbaar zijn voor de vervulling van een vertrouwensfunctie bij Defensie.

Overzicht vertrouwensfuncties

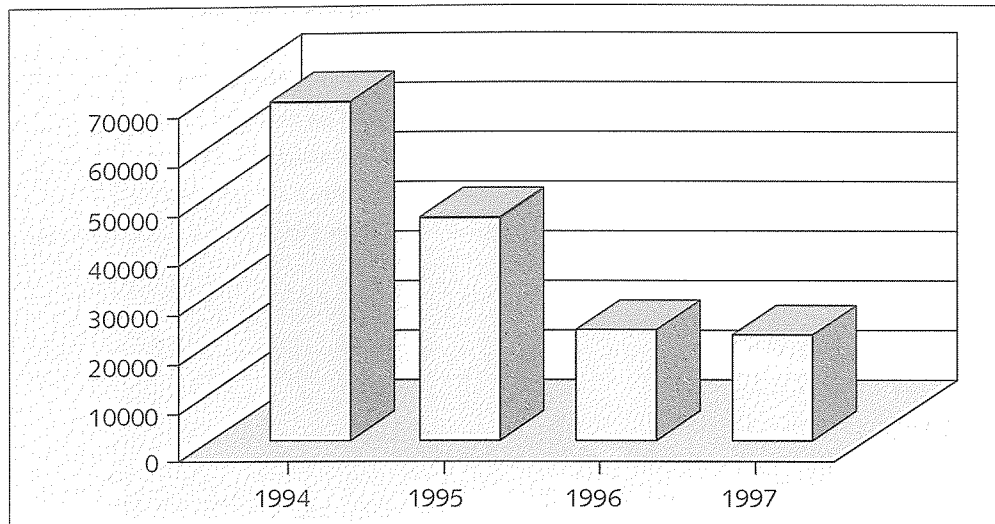
JAAR	1994	1995	1996	1997
Militairen (* inclusief dienstplichtigen)	73340*	67930*	56987	56166
Burgers 80%	17664	17468	14550	14164

Legenda
 Militairen
 Burgers

Overzicht veiligheidsonderzoeken

JAAR	1994	1995	1996	1997
	63749	39011	18922	17817

3.3.5. Industrieveiligheid

De MID ontwikkelt regelgeving, initieert onderzoek en oefent controle uit bij Nederlandse bedrijven en organisaties die, al dan niet in internationaal verband, gerubriceerde defensie-opdrachten uitvoeren. De BVD en MID zijn in 1997 overgegaan tot het gezamenlijk bezoeken van zowel defensiebedrijven als van bedrijven die in het kader van compensatie-orders door toedoen van het Ministerie van Economische Zaken (EZ/CMP) een goedkeuring behoeven en van de bedrijven die opdrachten uitvoeren voor de NAVO of de WEU.

De internationale ontwikkeling van de defensie-industrie (globalisering, privatisering en rationalisering) maken het noodzakelijk dat de nationale beveiligingsregimes meer dan tot dusverre het geval is geweest, worden geharmoniseerd. De Multinational Industrial Security Working Groep (MISWG) heeft hier het afgelopen jaar aandacht aan besteed. De MID is vertegenwoordigd in het MISWG.

De General Working Group van het Wassenaar Arrangement, waaraan door de MID in de hoedanigheid van adviseur van de ministeries van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken wordt deelgenomen, besteedt aandacht aan export-controle en non-proliferatie. De werkgroep kwam in 1997 tweemaal bijeen, waarbij aandacht is besteed aan de ontwikkelingen in de "Grote Meren regio" in Afrika, in Afghanistan en in het voormalige Joegoslavië. Daarnaast is door Nederland gewezen op het probleem van de illegale handel in kleine wapens.

3.4. Organisatie ressort Contra-Inlichtingen en Veiligheid

De contra-inlichtingen- en veiligheidstaken worden uitgevoerd door de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid van de MID en de

bureaus Veiligheid van de afdelingen van de MID bij de krijgsmacht delen, te zamen aangeduid als het ressort Contra-Inlichtingen.

De bureaus veiligheid bij de afdelingen van de MID bij de krijgsmacht delen ondersteunen hun krijgsmachtdeel op het gebied van militaire veiligheid. Er wordt op toegezien dat commandanten tijdig de noodzakelijke informatie ter beschikking wordt gesteld om beveiligingsmaatregelen te kunnen treffen. De door de MID in dit kader aan de bevelhebbers geleverde informatie bestaat uit:

- = risico-analyses, toegesneden op het operationeel optreden van eenheden bij vredesondersteunende missies, humanitaire taken, oefeningen en militaire evenementen;
- = adviezen, assistentie, voorlichting en lessen over (militaire) veiligheid. Daarnaast werd geparticipeerd in projecten en overlegfora over contra-inlichtingen en veiligheid.

Binnen het ressort Contra-Inlichtingen en Veiligheid worden de contra-inlichtingen- en veiligheidsactiviteiten gecoördineerd

Beeld vanuit Vukovar Head Quarters UNTEAS (5000 militairen tbv. ordehandhaving in Oost-Slavonie, hoofd van deze afdeling was de Gen. bd. Klein US forces). Demonstratie van Serven voor het kamt van UNTEAS tegen de regels welke door deze organisatie waren opgelegd.

**Verzoeken in het kader van de Wet
Openbaarheid van Bestuur (WOB)**

4

4.1. Algemeen

Op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) zijn in 1997 15 verzoeken afgehandeld. Het ging niet alleen om verzoeken tot inzage in het eigen dossier, maar ook om dossiers van derden en over bepaalde thema's. Daarnaast was de MID betrokken bij de interdepartementale afstemming van diverse verzoeken die bij andere ministeries waren ingediend en die raakvlakken hadden met de MID. Ook werd begonnen met de verwerking en afhandeling van de al bij de MID ingediende verzoeken tot inzage in het eigen dossier. Het ging hierbij vooral om verzoeken die tussen 1991 en 1993 werden ingediend door personen, die waren gealarmeerd door berichten over de vermeende vernietiging van MID-persoonsdossiers. De verzoeken werden ingediend door tussenkomst van de Vereniging Voorkom Vernietiging (VVV). In nauw overleg met de VVV zal in 1998 de afhandeling van deze verzoeken worden voortgezet.

4.2. Verruiming inzagerecht

Tot 14 juni 1994 werden verzoeken tot inzage in een MID-dossier in beginsel geweigerd; alleen persoonsgegevens ouder dan dertig jaar kwamen voor inzage in aanmerking. Dit vloeide voort uit de Wiv en de daarop gebaseerde Privacyregeling MID. Op 14 juni 1994 verklaarde de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in de zaak Van Baggum, deze inzage-regeling gebaseerd op de Wiv en de Privacyregeling, niet van toepassing omdat deze strijdig was met het EVRM. Het directe gevolg van deze rechterlijke uitspraak was, dat de nog lopende verzoeken tot inzage alsnog van geval tot geval moesten worden beoordeeld aan de hand van de criteria die de Wob stelt. Op verzoeken tot inzage van gegevens van derden blijft de Wiv en de daarop gebaseerde Privacyregeling echter onverkort van toepassing. Dit blijkt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak op 12 december 1995 in de zaak Reydon/De Jager.

Bij een beslissing over een verzoek om inzage in het eigen dossier staat voorop, dat iedere informatieverstrekking achterwege dient te blijven als daardoor het goed functioneren van de MID, en daarmee de veiligheid van de Staat, zou kunnen worden geschaad. De bronnen en werkwijzen, en vooral ook het actuele kennisniveau van de MID, dienen geheim te blijven.

4.3. Afhandeling inzageverzoeken

Als een verzoek om informatie betrekking heeft op een bepaalde maatschappelijke ontwikkeling die met het oog op de taakuitvoering van de MID niet langer als actueel kan worden beschouwd, wordt deze doorgaans ter inzage gegeven.

Het vaststellen van de actualiteit van de opgegeven (of in het dossier aangetroffen) onderwerpen vormt dan ook een essentiële stap in de beslissing over een inzageverzoek. De volgende stap is dat de documenten waarin niet-actuele gegevens over de verzoeker zijn aangetroffen, worden gescreend op de mogelijkheid dat door openbaarmaking daarvan bronnen of werkwijzen bekend zouden kunnen worden. Vervolgens worden die documenten beoordeeld op de toepasbaarheid van andere Wob-weigeringsgronden en worden, geheel conform de vaste jurisprudentie, de gegevens over andere personen uit het materiaal verwijderd. Al met al gaat het hier om een arbeidsintensief proces. Om te voorkomen dat er in het geheel geen gegevens zouden mogen worden vrijgegeven, is het in vele gevallen noodzakelijk om parafrases of samenvattingen van omvangrijke dossierdelen te vervaardigen. Deze afhandeling van inzageverzoeken en de screening van dossiers is gelijk aan die van de BVD. De hierboven beschreven procedure heeft tot dusverre in alle gevallen de toets van de bestuursrechter doorstaan.

Verzamelen van gegevens door de MR

5

5.1. Algemeen

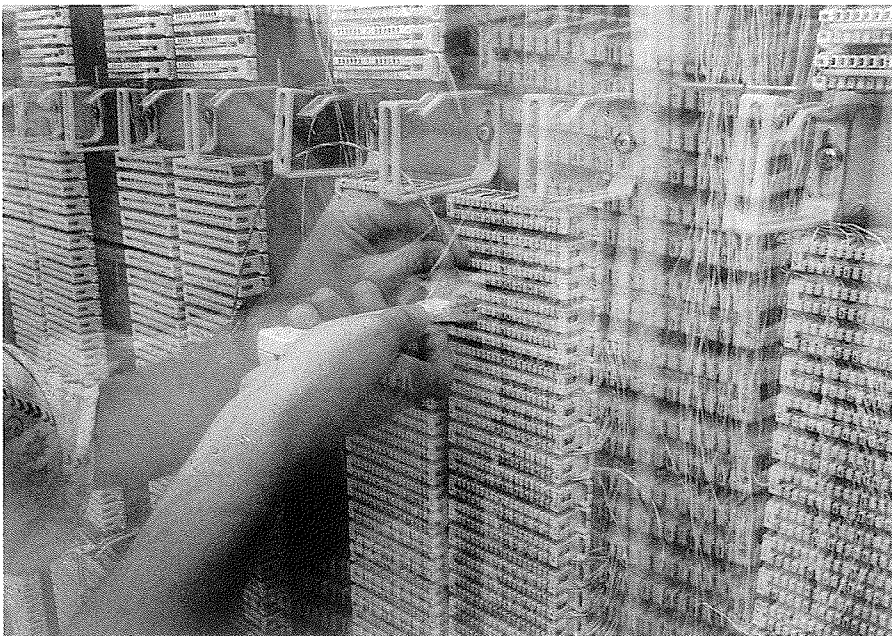
Het verzamelen van gegevens behoort tot de kernactiviteiten van de Militaire Inlichtingendienst. In dit verband wordt gesproken over "open en gesloten bronnen". Open bronnen zijn daarbij per definitie voor iedereen vrij toegankelijk. Gesloten bronnen zijn dat niet. Omdat informatie-aanbieders er steeds meer toe overgaan niet alleen in gedrukte maar ook in digitale vorm informatie te verstrekken, wordt door de MID meer gebruik gemaakt van open bronnen waar onder Internet.

5.2. Operationele informatieverwerving

Verwerving van hoogwaardige, niet vrij toegankelijke, informatie door middel van menselijke bronnen gebeurt door operationele activiteiten alsmede door de inzet van technische observatie-middelen. Alle operationele activiteiten, vastgelegd in jaarplannen en operatievoorstellen, zijn gebaseerd op de aandachtsgebieden en onderwerpen zoals vastgesteld door de minister van Defensie. Daarbij worden informatiebehoefte en veiligheidsrisico voortdurend tegen elkaar afgewogen. Met de operationele informatieverwerving worden de betreffende MID-afdelingen ondersteund.

5.3. Verbindingsinlichtingen

Onder verbindingsinlichtingen wordt verstaan: de informatie die wordt verkregen uit het met een technisch hulpmiddel ongericht ontvangen en opnemen van niet-kabelgebonden telecommunicatie.

Verbindingsinlichtingen vormen een halfproduct, dat tezamen met informatie uit andere bronnen moet leiden tot een gewogen eindproduct. Bij verbindingsinlichtingen wordt onderscheid gemaakt tussen Operationele en Strategische verbindingsinlichtingen. Operationele verbindingsinlichtingen richten zich op militaire informatie op operationeel en tactisch niveau. Strategische verbindingsinlichtingen richten zich op militaire en algemene informatie.

Tot 1997 werden de verbindingsinlichtingenactiviteiten uitgevoerd door de verbindingsinlichtingen-elementen bij de krijgsmacht-delen. Bij de uiteindelijke integratie van de MID werden de aparte verbindingsinlichtingen-elementen samengebracht in één afdeling Verbindingsinlichtingen. De operationele taakuitvoering, de bedrijfsvoering en de contacten met partners vinden nu centraal plaats onder de verantwoordelijkheid van het hoofd van de MID. Door de verandering van de aandachtsgebieden dient de huidige capaciteit en de inrichting van de afdeling verbindingsinlichtingen te worden aangepast. De samenwerking met zusterdiensten wordt geïntensiveerd. Voorts heeft de MID met betrekking tot encryptie en signaalanalyse een vergaande samenwerking met de Binnenlandse Veiligheidsdienst, het Gerechtelijk Laboratorium (GL) en het Nationaal Bureau voor Verbindingsbeveiliging (NBV).

n
at
ar

ijke

met

en
met
1

t

en
p
uu.

en
:

e van
ing
ten
. de

ng
tie
iet
BV).

Nationale en internationale samenwerking

6

6.1. Algemeen

Om met de beschikbare mensen en middelen de taken doelmatig uit te voeren, wordt intensief samengewerkt met nationale en internationale organisaties.

6.2. Samenwerking in nationaal verband

6.2.1. Ministerie van Buitenlandse Zaken

De samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken had betrekking op het verrichten van landenstudies in het kader van het nationale veiligheidsbeleid. Ook in 1998 zal deze samenwerking worden voortgezet.

6.2.2. Ministerie van Financiën.

De MID werkt samen met de Centrale Dienst In- en uitvoer (CDUI) van het ministerie van Financiën op het terrein van proliferatie van strategisch militair materieel welke onder de exportregelgeving vallen.

6.2.3. Economische Controledienst (ECD)

De MID werkt samen met de ECD voor wat betreft de controle op export van strategische goederen in relatie tot defensie-orderbedrijven. Daarnaast wordt de MID betrokken bij risicoanalyses van militair strategisch materieel.

6.2.4. Binnenlandse Veiligheidsdienst

De Militaire Inlichtingendienst werkt nauw samen met de Binnenlandse Veiligheidsdienst. De belangrijkste vormen van samenwerking zijn:

- Wet- en regelgeving zowel nationaal als internationaal (Wiv, Wvo, archiefbeheer, NAVO-voorschriften), en de afstemming van Wob-verzoeken;
- het verrichten van landenstudies;
- onderzoek naar de proliferatie van conventionele en massavernietigingswapens;
- gezamenlijke operationele activiteiten;
- het exportbeleid van strategische goederen;
- technische ondersteuning;
- vaststelling van Contra-Inlichtingenrisico's;
- industrieveiligheid.

6.3. Samenwerking in Koninkrijksverband

In 1997 hebben de hoofden van de Veiligheidsdienst Nederlandse Antillen en de Veiligheidsdienst Aruba met het hoofd van de Militaire Inlichtingendienst zowel op Curaçao als in Den Haag overleg gevoerd over mogelijke samenwerking tussen de diensten. Dit overleg heeft geresulteerd in de totstandkoming van samenwerkingsovereenkomsten.

6.4. Internationale samenwerking

6.4.1. Algemeen

Internationale verdragen en bondgenootschappelijke samenwerking geven aan de activiteiten van Defensie en daarmee van de MID een grensoverschrijdend karakter. In het kader van NAVO-, VN-, en

WEU-operaties of anderszins zet Defensie Nederlandse militairen wereldwijd in. Om die inzet zo effectief maar ook zo veilig mogelijk te maken, groeit de noodzaak van internationale informatie-uitwisseling. Daartoe wordt door de MID geparticipeerd in meerdere overlegfora. Door de MID wordt met andere dan NAVO-lidstaten contacten onderhouden op het gebied van inlichtingen en veiligheid.

6.4.2. Bondgenootschappelijke samenwerking

De MID leverde in 1997 verschillende inlichtingenbijdragen aan NAVO- en WEU-organen. Door de militaire inlichtingendiensten van de NAVO wordt jaarlijks onder auspiciën van de International Military Staff een rapport opgesteld over de veiligheidsrisico's waarmee de NAVO naar verwachting de komende vijf tot tien jaar zal worden geconfronteerd. Dit rapport vormt de grondslag voor de politieke en militaire besluitvorming in NAVO-verband over de door de lidstaten te leveren defensie-inspanning en de daaruit voortvloeiende "force-planning". De MID is de afgelopen jaren nauw betrokken geweest bij de NAVO-beoordeling van de militaire en veiligheidspolitieke gevolgen van de omwentelingen in het voormalig Oostblok. De MID leverde een bijdrage aan de herwaardering van de dreiging die van de voormalige Sovjet-Unie uitging. Ook op het gebied van contra-inlichtingen en veiligheid werd in NAVO-verband samengewerkt met de zusterdiensten. Voorts wordt door de MID binnen NAVO-organen en -eenheden op het gebied van inlichtingen en veiligheid personele ondersteuning geleverd.

6.4.3. Partnership for Peace (PFP)

De NAVO-lidstaten hebben met het PFP-programma een multilateraal kader geschapen om de samenwerking met de Midden- en Oost-Europese landen te intensiveren. In het kader van het PFP-programma worden ondermeer gezamenlijke militaire oefeningen gehouden en opleidingsprogramma's uitgewisseld.

De MID heeft in 1997 met een aantal Midden- en Oost-Europese militaire inlichtingen- en veiligheidsdiensten samenwerkingsverbanden gesloten of reeds bestaande relaties geïntensiveerd. Het gaat hierbij om informatie-uitwisseling over gemeenschappelijke interessegebieden.

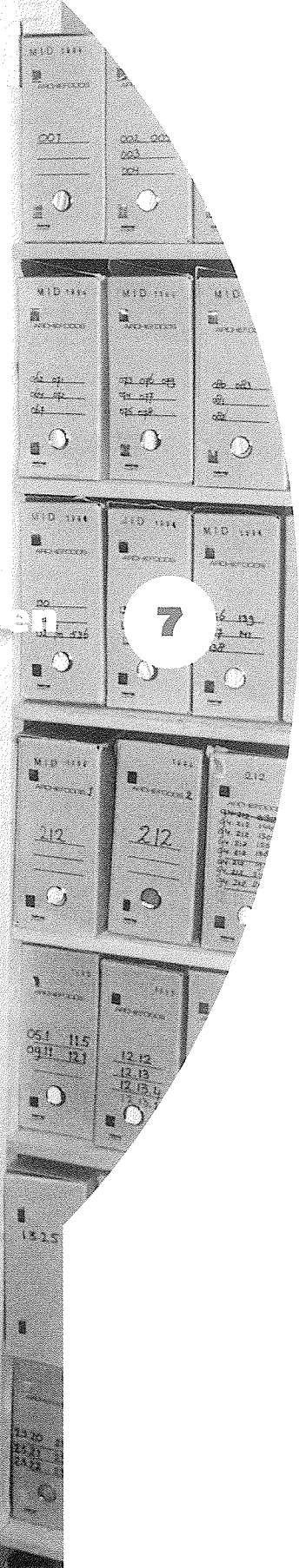

Op de topconferentie van de NAVO, begin juli 1997 in Madrid, zijn Polen, Tsjechië en Hongarije uitgenodigd onderhandelingen te beginnen over het lidmaatschap van de NAVO. De MID heeft de al bestaande contacten met de militaire zusterdiensten in die landen geïntensiveerd en overeenkomsten gesloten om samen te werken.

MID-archieven

7

7.1. Algemeen

De zorg voor een goed archiefbeheer is een wettelijke plicht die is gebaseerd op de bij of krachtens de Archiefwet 1995 vastgestelde regels. Het archief is de neerslag van het handelen van de overheid en speelt een belangrijke rol in het kader van de verantwoording in de richting van de volksvertegenwoordiging en de individuele recht- en bewijszoekende burger. Maar ook uit cultureel oogpunt en het belang van historisch onderzoek is een goed archiefbeheer noodzakelijk.

7.2. Inspectie Algemene Rijksarchivaris (ARA)

De ARA heeft in 1997, ter uitvoering van het in artikel 25 van de Archiefwet 1995 aan hem opgedragen toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de rijksorganen, een inspectie uitgevoerd bij de MID. Eind juli 1997 heeft de ARA het inspectieverslag aan minister Voorhoeve aangeboden. De minister heeft het inspectieverslag aangeboden aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer alsmede aan de voorzitter van de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer.

Het inspectieverslag bevat een aantal conclusies en aanbevelingen. In de conclusie schrijft de ARA dat de belangen van een goed geordend archiefbeheer in het verleden voor wat betreft de taken op het gebied van inlichtingen en veiligheid bij het ministerie van Defensie onvoldoende aandacht hebben gekregen. Dit geldt met name voor het archiefbeheer van de taakvoorgangers van de MID waarover de ARA in zijn inspectieverslag opmerkt dat vernietiging van archiefbescheiden uitgangspunt van het archiefbeheer is geweest. Een gevolg hiervan is dat de nog aanwezige archieven niet in de door de Archiefwet 1995 vereiste goede, geordende en toegankelijke staat zijn. Er bestaat geen goed overzicht van de bestaande archiefbestanden.

7.3. Plan van aanpak

Tijdens het mondelinge overleg van de vaste commissies voor Binnenlandse zaken, Defensie, Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van de Tweede Kamer heeft de minister een plan van aanpak gepresenteerd voor de verbetering van het archiefbeheer van de MID.

De minister heeft het verbod op het vernietigen van archiefbescheiden bevestigd en opdracht gegeven tot een onderzoek naar de oorzaken van de vernietiging en alsmede tot het instellen van een institutioneel onderzoek. Daarnaast heeft de minister opdracht gegeven tot een inventarisatie van de archieven bij de MID waarna vervolgens de bewerking van de archieven zal plaatsvinden. Tenslotte werd bij de uitvoering van het plan van aanpak aangesloten bij de door de MID ingestelde werkgroepen die reeds bezig waren met het opzetten van procedures en het verbeteren van de werkwijze ten aanzien van het archiefbeheer binnen de MID en werd toegezegd dat de concept-selectielijst op korte termijn aan de staatssecretaris van OC&W zou worden aangeboden.

7.4. Verbod vernietiging

Na overleg tussen de minister, de secretaris-generaal en het hoofd MID is op 12 december 1997 door het hoofd van de MID, het personeel van de MID opgedragen dat geen enkel document tot nader order zou mogen worden vernietigd. Dit in afwachting van de goedkeuring van de Staatssecretaris van OC&W van de categorieën documenten, die wel vernietigd zouden mogen worden. Het niet nakomen van het verbod op vernietiging zou leiden tot de meest vergaande administratiefrechtelijke dan wel strafrechtelijke sancties. Alle medewerkers van de MID hebben een verklaring van bekendheid met deze opdracht

getekend. Het hoofd van de MID heeft tevens de coördinator documentaire informatievoorziening belast met het houden van inspecties om de naleving van de opdracht te controleren.

7.5. Onderzoek vernietiging

Onduidelijk is welke en hoeveel archiefbescheiden zijn vernietigd. De historicus, dr. D. Engelen, werkzaam bij het ministerie van Binnenlandse Zaken, is door de minister belast met het uitvoeren van een onderzoek naar de aard en omvang van vernietiging van documenten alsmede het onderzoek naar de vraag hoe deze vernietiging heeft kunnen plaatsvinden. Het rapport van de dr. Engelen zal in 1998 aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

7.6. Institutioneel onderzoek

Zonder institutioneel onderzoek van de MID kunnen uitspraken over de aard van het in de loop der jaren vernietigde materiaal niet worden gedaan. Een dergelijk onderzoek geeft immers aan wat gegeven de handelingen van de MID en de historische context bewaard had moeten blijven. De heer Engelen, die ook de institutionele onderzoeken heeft verricht bij de BVD en de voormalige IDB, is hier eveneens mee belast. Dit onderzoek zal eind 1998 worden afgerond en aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

7.7. Inventarisatie archieven

De inventarisatie van de MID-archieven is opgedragen aan de Centrale Archief Selectiedienst (CAS), onderdeel van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hiertoe is een projectconvenant afgesloten. Het onderzoek van de CAS richt zich op de omvang, de aard, de materiële toestand en de toegankelijkheid van de archieven van de MID. Bij de inventarisatie zullen de aan de MID-gerelateerde archieven worden betrokken, dat wil zeggen de archieven van de organen, afdelingen en instellingen, die historisch of organisatorisch een relatie hebben met de MID. Over de resultaten van de inventarisatie zal de Tweede Kamer in 1998 worden geïnformeerd. Na de inventarisatie zal de CAS in 1998 beginnen met de bewerking van de archieven. Deze bewerking zal tenminste een aantal jaren vergen.

7.8. Werkgroepen

In 1997 zijn drie MID-werkgroepen bezig geweest om plannen op te stellen ter verbetering van het archiefbeheer te weten, de werkgroepen Post, Automatisering Archieven en Onsluiting Archieven.

De werkgroep Post richt zich op het standaardiseren van het postregistratiesysteem. Daarmee wordt een einde gemaakt aan het gebruik van verschillende niet goed op elkaar afgestemde postregistratiesystemen binnen de MID. Het gaat daarbij met name om het effectiever en doelmatiger ondersteunen van het personeel dat is belast met de regulering van de interne en externe poststroom en de daarbij behorende archivering. In 1998 zal begonnen worden met de invoering van het postregistratiesysteem.

De werkgroep Automatisering Archieven richt zich op de technische implementatie van het nieuwe postregistratiesysteem.

De werkgroep Onsluiting Archieven tenslotte richt zich op de verbetering van de toegankelijkheid van de archieven op de verschillende lokaties. Daarnaast wordt aandacht besteed aan een vermindering van het aantal locaties waar zich archieven bevinden en wordt de mogelijkheid onderzocht om zoveel mogelijk te komen tot één centraal beheerd archief dat decentraal geraadpleegd kan worden.

7.9. Slot

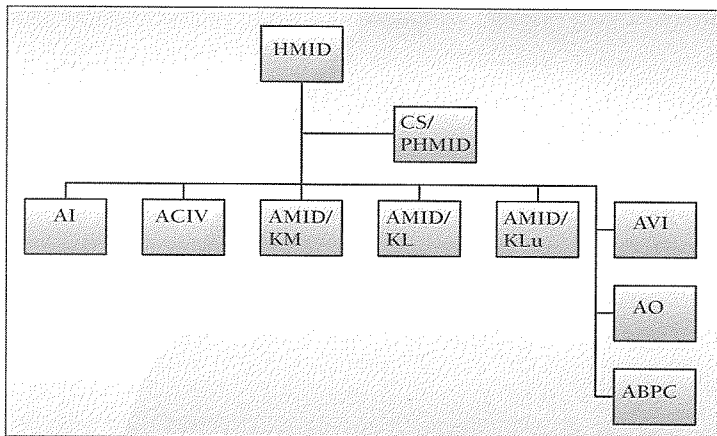
In 1997 is verder de nodige aandacht besteed aan het opleiden van het archiefpersoneel. Eind 1997 is besloten tot het regelmatig uitbrengen van een informatiebulletin, aan de hand waarvan al het MID-personeel op de hoogte wordt gehouden van de ontwikkelingen van het archiefbeheer binnen de MID. Tenslotte is in december een aantal keren vergaderd door vertegenwoordigers van de interne archiefdienst, de ARA, de CAS, de heer Engelen en de MID. In 1998 zal het hoofd van de MID zich maandelijks door deze interne en externe deskundigen laten adviseren over de voortgang van de verbetering van het archiefbeheer en over onderwerpen, die in dat kader de aandacht vragen. In ieder geval zal advies worden gevraagd worden over de ordening en het beheer van foto- en digitale archieven. Het onderwerp digitale duurzaamheid is in dit kader van belang.

Organisatie, personeel en faciliteiten

8

8.1. Organisatie

Ten behoeve van de uitvoering van de in de vorige hoofdstukken beschreven taken en activiteiten omvat de MID uit de volgende organisatie-delen.

Schets van de gereorganiseerde MID

HMID	hoofd Militaire Inlichtingendienst
CS	chef staf, tevens plaatsvervangend HMID
AI	Afdeling Inlichtingen
ACIV	Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid
AMID/KM	Afdeling Militaire Inlichtingendienst bij de Koninklijke Marine
AMID/KL	Afdeling Militaire Inlichtingendienst bij de Koninklijke Landmacht
AMID/KLu	Afdeling Militaire Inlichtingendienst bij de Koninklijke Luchtmacht
AVI	Afdeling Verbindingsinlichtingen
OA	Afdeling Operaties
ABPC	Afdeling Beleid, Plannen en Control

8.2. Personeel

8.2.1. Algemeen

Op 31 december 1997 telde de MID 807 medewerkers, waarvan 44 medewerkers een tijdelijk arbeidscontract hadden. Het aantal formatieplaatsen (functies) bedroeg 763.

8.2.2. Opleiding en vorming

Door MID-medewerkers zijn in 1997 cursussen gevolgd die betrekking hebben op het operationele werk. Daarnaast zijn ook cursussen gevolgd op het terrein van management en organisatie, financieelbeheer, personeelsmanagement, documentaire informatievoorziening, archivering (zie hoofdstuk 7) en automatisering.

De School Militaire Inlichtingendienst (SMID) te Ede, een dienstonderdeel van de Koninklijke Landmacht, vervult een centrale rol bij de operationele opleiding van MID personeel. Een aantal medewerkers heeft ook een opleiding gevolgd op buitenlandse instituten.

8.2.3. Medezeggenschap

Op 15 februari 1996 ondertekende de secretaris-generaal de instellingsbeschikking voor een Buitengewone Medezeggenschapscommissie (BMC). De BMC heeft in 1997 zeven keer vergaderd. De commissie benadrukt het behoud van werk en het streven naar voorkoming van overtolligheid. In 1998 zullen verkiezingen worden gehouden voor een nieuw overlegorgaan en een dienstcommissie "MID-nieuwe stijl".

8.2.4. Arbeidsomstandigheden

In 1997 zijn op verschillende lokaties bouwkundige maatregelen getroffen om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Ook zijn werkplekken anders ingericht en is in bepaalde gevallen aandacht besteed aan de werkbelasting. Begonnen is met het opstellen van een ARBO-jaarplan waardoor een meer beleidsmatige aanpak kan worden gegarandeerd.

8.2.5. Interne veiligheid

De MID let niet alleen op de veiligheid binnen Defensie maar ook op de veiligheid binnen de MID. Op elke locatie van de MID is een veiligheidsfunctionaris aangesteld die toezicht houdt op de juiste naleving van de veiligheidsprocedures.

8.3. Financiën

De overdracht van budgetten van de krijgsmachtdelen naar de MID is begin 1997 voltooid.

Overzicht van bestedingcijfers MID voor 1997 (in mln guldens)

Bezoldiging burgers MID	33,2
Bezoldiging militairen MID	31,3
Overige personele kosten	6,2
Materieel MID (W.O. investeringen)	44,7
Totaal	115,4

8.4. Informatisering en automatisering

Door de MID worden grote hoeveelheden informatie verzameld en binnen de MID geselecteerd, uitgewisseld en bewerkt. De computer is daarbij onmisbaar. Er zijn voorbereidingen getroffen voor de verwerving c.q. de bouw van een aantal geautomatiseerde

systemen ten behoeve van de ondersteuning op operationeel en beheersmatig terrein. Daarnaast werd geparticipeerd in diverse projecten binnen de NAVO. De geautomatiseerde beveiliging van informatiesystemen heeft in 1997 de nodige aandacht gekregen. In 1997 is tenslotte een begin gemaakt met de inventarisatie van de millenniumproblematiek.

8.5. Huisvesting

In 1997 was de MID op 20 lokaties binnen en buiten Nederland gehuisvest. Het Marine-radiostation Terschelling en de locatie Alphen-Riel zijn in 1997 opgeheven. Er is begonnen met het verlaten van het complex Kalvermarkt in Den Haag. Op de Frederikkazerne zal een aantal van de afdelingen gezamenlijk worden gehuisvest. De komende jaren zal het aantal lokaties afnemen.

Colofon

Uitgave

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Telefoon (070) 318 70 98

Vormgeving

Optima Forma bv

Foto's

Fotosectie Militaire Inlichtingendienst
Audiovisuele Dienst Koninklijke Landmacht
Audiovisuele Dienst Koninklijke Marine
Directie Voorlichting Hennie Keeris, René van Bakel

Druk

SDU Grafisch Bedrijf

*Het MID-jaarverslag 1997 staat op Internet onder:
www.mindef.nl.*